

Rapportage van de heer Van Ojik, informateur, aan Provinciale Staten van de provincie Utrecht

Geachte leden van Provinciale Staten,

Op 22 maart, twee dagen na de verkiezingen, heeft in de Staten van Utrecht een openbaar duidingsdebat plaatsgevonden waarin alle gekozen partijen hun visie gaven op de uitslag van de verkiezingen en het verdere proces om te komen tot een nieuw college van gedeputeerden. In dat debat is door GroenLinks, de partij die op 20 maart als grootste uit de bus kwam, het voorstel gedaan om een informateur te benoemen in de persoon van ondergetekende. Alle overige partijen stemden met dit voorstel in. Mij werd de volgende opdracht mee gegeven: voer een brede verkenning uit onder alle politieke partijen die in de staten vertegenwoordigd zijn, naar de mogelijkheden voor een nieuw college, op basis van zowel inhoud, onderlinge relaties als proces. De opbrengst moet bestaan uit een openbare rapportage met bevindingen, conclusies en een advies voor het vervolg, op te leveren uiterlijk 12 april.

Ik heb de aan mij verleende opdracht met plezier aanvaard en uitgevoerd en bied u hierbij de door u gevraagde rapportage aan.

Op maandag 25 maart ben ik, met ondersteuning van de statengriffier, begonnen aan een reeks gesprekken. Eerst met de provinciesecretaris, daarna met alle dertien partijen die in de Staten zijn gekozen. De verslagen van deze gesprekken zijn gevoegd bij dit verslag. Onderwerpen die de revue zijn gepasseerd betroffen de wijze van recht doen aan de verkiezingsuitslag, de relaties tussen partijen gepaard aan de wens tot herstel van onderling vertrouwen, de inhoudelijke overeenkomsten en verschillen, de mogelijke samenstelling van en bereidheid tot deelname aan een coalitie, de eventuele vorming van een minderheidscoalitie, en de mogelijkheden voor een brede betrokkenheid van alle partijen bij de totstandkoming van een akkoord.

Na deze eerste ronde gesprekken met alle fracties heb ik op vrijdag 29 maart nog eens apart gesproken met de fractievoorzitters van VVD en CDA.

Op basis van deze eerste ronde gesprekken kon ik u op 3 april tussentijds informeren over de stand van zaken op dat moment en heb ik toegelicht dat ik in een volgende ronde met zes partijen verder zou praten om te verkennen welke van deze zes mogelijk deel kunnen uitmaken van een coalitie. Deze zes partijen waren GroenLinks, VVD, CDA, PvdA, D66 en ChristenUnie. De VVD vond dit eigenlijk nog te vroeg, maar ging uiteindelijk akkoord onder de door alle aanwezigen gemaakte afspraak, dat alle partijen bij de formatie betrokken zullen blijven.

Op maandag 8 april voerde ik met deze partijen afzonderlijk een gesprek. Over de inhoud daarvan kan ik u het volgende melden:

Op basis van een ambtelijk opgestelde inhoudelijke verkenning van de posities van partijen op voor de provincie belangrijke dossiers kon aan allen de vraag worden gesteld of zij onoverkomelijke inhoudelijke beletselen zagen om met één of meer van de anderen door te praten. Dit bleek niet het geval. Ook kon worden vast gesteld dat er over de vraag waar beleidsmatig de grote uitdagingen voor de provincie liggen, een grote mate van overeenstemming bestaat tussen de partijen. Het gaat

om wonen, bedrijvigheid, de energietransitie, ruimte voor natuur en landbouw, bereikbaarheid en mobiliteit. Ook sociale onderwerpen en inclusiviteit staan bij partijen hoog op de agenda.

Het CDA heeft in het gesprek aangegeven bereid te zijn mee te werken aan het verkennen van de mogelijkheid met deze zes partijen een college te vormen. Het is weliswaar niet de eerste voorkeur van deze partij – dat is, zoals in het eerste gesprek al duidelijk werd, voortzetting van de huidige coalitie, aangevuld met één andere partij – maar aan de vorming van een zes-partijen-coalitie zijn in de visie van het CDA toch duidelijke voordelen verbonden: in een dergelijke coalitie bestaat er voor elk van de zes partijen in PS de mogelijkheid om op deelterreinen een eigen weg te gaan zonder dat daarmee meteen de meerderheid in gevaar komt. Er is dan ook geen dichtgetimmerd coalitie-akkoord nodig waar alle partijen zich tot in details aan binden.

Mocht een dergelijke coalitie, net als de eerste voorkeur (huidige coalitie plus één), niet mogelijk zijn, dan is het CDA bereid om mee te werken aan de vorming van een anders samengestelde coalitie van vijf partijen. Daarbij heeft het CDA een voorkeur voor een coalitie waar in elk geval ook de VVD deel van uit maakt.

De VVD heeft in het gesprek van maandag jongstleden een voorkeur uitgesproken voor een college waarin de twee grootste partijen in PS – GroenLinks en VVD – in elk geval samenwerken. Beide zouden dan bij voorkeur één andere partij kunnen vragen zich bij hen te voegen. De VVD zelf heeft daar het CDA voor op het oog. De VVD ziet in zo'n college met een hele krappe meerderheid een nieuwe werkwijze om breder draagvlak te zoeken in de Staten.

Als tweede voorkeur opteert de VVD, net als het CDA, voor een onderzoek naar de mogelijkheid om een zes partijen coalitie te vormen. Dat schept de mogelijkheid een breed politiek draagvlak (links-midden-rechts) te creëren en omdat de zes partijen niet allen elke keer nodig zijn, hoeven er niet elke keer compromissen te worden gesloten om een meerderheid in PS zeker te stellen en stelt het de partijen in staat dicht bij hun eigen programma te blijven.

Overigens is de VVD, als een vier- of zes-partijen coalitie bij anderen vooralsnog niet de voorkeur krijgt, ook bereid mee te werken aan een verkenning van een vijf-partijen-coalitie. Maar de andere genoemde opties hebben uitdrukkelijk de voorkeur.

Vier van de zes partijen – PvdA, GroenLinks, CU en D66 – gaven in het gesprek echter aan het onwenselijk te vinden om in deze fase van de formatie met alle zes de partijen inhoudelijk verder te spreken.

Daar werden meerdere redenen voor gegeven: voor een coalitie met 34 zetels in de Staten wordt het wel erg eenvoudig de oppositie te passeren, omdat geen van de partijen in een coalitie van zes nodig is om de meerderheid te behouden wordt de coalitie ondanks zijn grote meerderheid inherent instabiel, omdat alle partijen die in de vorige twee periodes het college vormden deel uitmaken van het nieuwe college dreigt te veel een voortzetting van de oude bestuurscultuur waarmee de partijen nou juist graag zouden willen breken.

Om dergelijke redenen wordt door de vier genoemden de voorkeur gegeven aan een compacter college van vijf. Van een dergelijk college zouden, in de visie van deze vier partijen, naast henzelf bij voorkeur CDA of VVD deel moeten uitmaken. Een anders samengesteld college van vijf- met VVD en CDA er allebei in en één of twee van de andere vier niet – wordt door deze vier partijen als

onwenselijk gezien. Daarvoor worden inhoudelijke redenen genoemd – men wil een college met een groene, progressieve signatuur – maar ook de wens echt een nieuwe start te maken met een meer open bestuurscultuur (wars van te voren volledig dichtgetimmerde afspraken, met oog voor wat partijen bindt, ongeacht of ze tot oppositie of tot coalitie behoren). Een college met VVD en CDA zou in dat verband in de visie van deze vier partijen, toch ‘te veel van hetzelfde’ zijn.

Ook een college van vier partijen – met daarin in elk geval GroenLinks, VVD en CDA – zoals de VVD als eerste voorkeur heeft, wordt door GroenLinks, D66, PvdA en CU, niet als wenselijk gezien. Ze hebben daartegen ruwweg dezelfde bezwaren als tegen een vijf-partijen-coalitie waarvan VVD en CDA beide deel uit maken.

Blijft over de optie van een vijf-partijen coalitie bestaande uit GroenLinks, VVD of CDA, D66, PvdA, CU.

Hoewel er bij alle partijen veel waardering is voor de inzet en aanpak van de huidige VVD-gedeputeerde, moet ik vast stellen dat er bij GroenLinks, D66, PvdA en CU gemiddeld genomen een duidelijke voorkeur is om als eerste een mogelijke coalitie van deze partijen met het CDA te onderzoeken.

Deze vijf partijen staan inhoudelijk het dichtst bij elkaar, delen het gevoel dat bestuurscultuur en – stijl anders moeten, en vormen gezamenlijk een goede afspiegeling van de stemverhoudingen in de gehele provincie (stad en landelijk gebied).

Conclusie en aanbeveling:

De 13 partijen die op 20 maart gekozen zijn in de Provinciale Staten van Utrecht zijn allemaal bereid constructief mee te denken over de toekomstige inrichting van de provincie. Hoewel omvangrijke bestuurlijke problemen en daaruit resulterende politieke conflicten de verhoudingen in de Staten de laatste twee jaar meer en meer op scherp hebben gezet, zijn de partijen nu zonder uitzondering gemotiveerd om een nieuwe start te maken. Daarvoor moeten de resterende onvolkomenheden – zoals een nog niet goedgekeurde Jaarrekening 2017 – met de grootste urgentie worden opgelost.

Daarnaast zijn nieuwe afspraken nodig die in de nieuwe bestuursperiode de garantie vormen dat onnodige polarisatie tussen oppositie en coalitie, tussen PS en GS en tussen de politieke en de ambtelijke organisatie in de toekomst wordt voorkomen. Het werk van ambtenaren mag nooit onderwerp worden van politiek debat, alleen gedeputeerden kunnen voor het gevoerde beleid door de Staten ter verantwoording worden geroepen. Een toekomstig college, hoe het ook is samengesteld, zal transparant moeten zijn, ruimhartig in het verschaffen van informatie en het geven van openheid, open moeten staan voor kritiek, ook of juist ook als die van de oppositie komt, en bereid moeten zijn goede voorstellen uit de Staten – van alle partijen – over te nemen en uit te voeren.

Het vorm geven van een dergelijke bestuurscultuur begint met een transparant en open formatieproces waarbij alle partijen die dat willen, ongeacht of ze deel uit maken van een toekomstig college, betrokken kunnen zijn.

Op basis van een eerste ronde gesprekken heb ik op 3 april in een vergadering van alle 13 gekozen partijen toegelicht waarom ik er op dat moment voor gekozen heb, in eerste instantie zes van de

dertien voor een vervolgesprek uit te nodigen. Op basis van onderlinge voorkeuren, de door de partijen zelf ingenomen positie, de inhoudelijke overeenkomsten en verschillen en de omvang van de partijen, leek het mijn op dat moment het meest zinvol met GroenLinks, VVD, CDA, D'66, PvdA en CU verder te praten. Het lijkt het meest aannemelijk dat een toekomstig college uit deze partijen gevormd gaat worden.

Door alle op 3 april aanwezige partijen is benadrukt, dat alle partijen die dat willen – en dat zijn ze vrijwel allemaal – bij de verdere inhoudelijke discussie over een toekomstig coalitieakkoord betrokken moeten kunnen zijn. De partijen die uiteindelijk na deze week verder met elkaar in gesprek gaan zullen vooraan in het verdere proces moeten aangeven hoe ze de anderen bij die inhoudelijke discussie gaan betrekken. Dat kan uiteraard op verschillende manieren: een voor alle partijen toegankelijk gesprek over hoofdlijnen en/of doelen op de lange termijn, gesprekken over specifieke thema's aan 'zij-tafels' waar iedereen aan kan schuiven, publieke sessies waar ook externen worden gehoord en/of waar burgers de gelegenheid krijgen zich uit te spreken over het toekomstige beleid.

Ook over de werkwijze nadat er een college is gevormd hebben partijen zich uitgesproken. Geen dichtgetimmerd akkoord en begroting, maar ruimte voor tussentijdse aanpassing, als de maatschappelijke ontwikkeling daar om vraagt, maar ook als partijen van buiten het college in de staten met goede voorstellen komen. "Geld overhouden voor de oppositie", zoals één van de partijen dat noemde. En wellicht ook nu al afspreken dat je het gesloten akkoord halverwege tegen het licht houdt en herziet als daar aanleiding toe is.

Ook met deze open benadering van het toekomstig bestuur valt natuurlijk niet te ontkomen aan een proces van collegevorming dat op selectie is gebaseerd. Over de vraag uit welke partijen het nieuwe college zal moeten bestaan, bestaat nog niet in voldoende mate overeenstemming.

De brede verkenning waartoe de Staten mij de opdracht gaf heeft weliswaar tot een versmalling van de te onderzoeken opties geleid, maar kan nog niet worden afgesloten.

Op basis van hier boven genoemde overwegingen beveel ik aan nu eerst de optie te verkennen van de vorming van een college bestaande uit GroenLinks, CDA, D66, PvdA en CU. Meer specifiek zal daarbij moeten worden onderzocht onder welke voorwaarden het CDA bereid is mee te werken aan een inhoudelijke verkenning, met brede betrokkenheid van andere partijen en externen, van de mogelijkheid een college te vormen met GroenLinks, D66, PvdA en CU. Een dergelijke verkenning vormt de enige mogelijkheid om te komen tot de vorming van een meerderheidscollege waar het CDA deel van uit maakt en dat lijkt te kunnen rekenen op ruime steun in de Staten.

Mocht dit onderzoek onverhoopt niet tot resultaat leiden dan zijn er overigens geen onoverkomelijke inhoudelijke belemmeringen noch andere onoverkomelijke bezwaren om andere varianten met deze vier partijen te onderzoeken. Als eerste zou dan gekeken moeten worden naar een coalitie van GroenLinks, VVD, D66, PvdA en CU. Ook andere mogelijke mogelijkheden – bijvoorbeeld een coalitie van GroenLinks, D66, PvdA, CU en PvdD/SP - kunnen dan in beeld komen.

Bram van Ojik, informateur

10 april 2019

Bijlage eindverslag informateur Bram van Ojik de verslagen van de gesprekken met fracties op 25 en 27 maart 2019

GroenLinks

Relatie

Het vertrouwen in elkaar is door de hele staten heen onder druk komen te staan. GroenLinks ziet dat er dingen aan GS-zijde en organisatie echt niet goed zijn gegaan. Oorzaak kan zijn gelegen in de bezuinigingen op personeel. Naar buiten toe slaan we een modderfiguur. Er moet dus veel gebeuren aan organisatieontwikkeling, waarbij het belangrijk is dat medewerkers zich veilig voelen. Op dit moment is er vooral een defensieve reflex.

Politiek gezien is iedereen het ermee eens dat het anders moet, maar hoe is nog de vraag, en daar wordt ook verschillend tegenaan gekeken. Hier moeten we de tijd voor nemen.

De tegenstelling oppositie/coalitie is erg aangezet. GroenLinks trekt zich de conclusies uit de rapporten heel erg aan, en dat was binnen de coalitie wel eens lastig. De samenwerking tussen PS en GS was soms afgelopen periode vaak minder dual dan GroenLinks wenselijk acht.

Ander oud zeer is gelegen in het feit, dat de diverse oppositiepartijen het moeilijk hadden om iets voor elkaar te krijgen. GroenLinks wil in de komende periode meer ruimte voor ideeën uit de andere partijen.

Er moet gewerkt worden aan de onderlinge verhoudingen, en dat moet ook ingebouwd worden in de werkwijze en politiek vertaald worden. Zo zouden de BOB trajecten op specifieke onderwerpen een nieuwe kans moeten krijgen.

Inhoud

Belangrijke punten voor GroenLinks:

- Inclusieve samenleving, waarin we diversiteit omarmen en eerlijk delen centraal staat. Dit moet overal in terug komen.
- Organisatieontwikkeling.
- Een ambitieuze klimaatagenda.
- Mobiliteit: verschuiving naar meer duurzaamheid. Transitie naar gezondheid, passend bij klimaatambities, integraal, leefbare omgeving. Ambitie waarmaken om fietsgebruik te verdubbelen: meer geld ter beschikking stellen, en een andere rolopvatting aannemen.
- Woningbouwopgave: focus op binnenstedelijk bouwen en transformeren. Rode contouren handhaven. En er moet een lange termijn woonvisie opgesteld worden. Tegelijk meer aandacht voor leefbaarheid kleine kernen en opvangen van gevolgen vergrijzing.

Collegevorming

Inhoudelijk staan de PvdA en SP dichtbij. Met D66 en CU is er veel overlap, ook met PvdD. CDA, VVD en 50PLUS staan op cruciale thema's verder weg. GroenLinks wil naar een college waar ze veel van het eigen programma in terug zien.

GroenLinks vindt de PvdA een logische partner, met als middenblok CU en D66, dan evt. aanvulling over links SP en PvdD. Dat is echter de meest krappe meerderheid, waarbij het de vraag is of SP en PvdD bereid zijn tot compromissen en het nemen van bestuurlijke verantwoordelijkheid. GroenLinks vindt dit een risico voor een stabiel college. Hoewel deze combinatie inhoudelijk de voorkeur heeft, is hij om redenen van stabiliteit risicovol en daarom minder gewenst. Met Denk erbij wordt de meerderheid weliswaar werkbaarder maar het aantal coalitiepartners nog groter, wat met het oog op stabiliteit en slagkracht minder wenselijk is.

Een coalitie bestaand uit GroenLinks, PvdA, CU en D66, aangevuld met VVD of CDA is inhoudelijk waarschijnlijk wat lastiger maar waarschijnlijk wel stabiel. Dan zijn er minimaal 26 zetels. GroenLinks zit programmatisch dichtbij het CDA dan bij de VVD. Tegelijkertijd: kijkend naar de bestuurskracht van een coalitie met VVD is ook die combinatie zeker mogelijk. GroenLinks zou beide opties willen verkennen.

Met VVD en CDA samen in één college maakt het lastiger om tot de gewenste en broodnodige open bestuurscultuur te komen. Dus dat heeft niet de eerste voorkeur.

GroenLinks sluit een minderheidscollege van 21 zetels niet meteen uit, maar ook dat heeft niet meteen de voorkeur. Ze vinden het risicovol. Het vereist een breed vertrouwen tussen college en staten, en dat is juist nu ingewikkeld. Bovendien hecht GroenLinks aan een college met slagkracht om het eigen programma te realiseren.

GroenLinks hecht groot belang aan de kwaliteit van de collegeleden. De gedeputeerden moeten vanaf de start op een breed vertrouwen rekenen, ook bij een ruime meerderheid van de staten.

FVD, SGP en PVV staan op cruciale thema's erg ver weg. Hun opvattingen staan haaks op die van GroenLinks. Het is zeer onwaarschijnlijk dat GroenLinks daarmee voldoende overeenstemming kan bereiken, en deze combinatie is dus het minst kansrijk om te onderzoeken. Om recht te doen aan de kiezers van deze partijen wil GroenLinks een opener samenwerking binnen de staten. GroenLinks wil in een latere fase van de formatie met deze partijen in gesprek.

Verdere proces

GroenLinks ziet voor de onderhandelingsfase voor zich dat de onderhandelende partijen met tweetallen met elkaar in gesprek gaan. En daar dan een buitenring omheen als toehoorder, 1 a 2 per partij. Men wil ook een aantal externen consulteren, dat kan op verschillende manieren. Strategische sessies, of presentaties van gemeenten, rijksadviseurs, NMU e.d. En GroenLinks vindt het heel belangrijk dat daarover op gezette momenten helder gecommuniceerd wordt, bijv. in samenwerking met studenten van de school voor Journalistiek. Daar wil men overeenstemming over hebben met de beoogd coalitiepartners. Ook wil GroenLinks de partijen die niet mee onderhandelen wel voldoende betrokken houden, bijv. door ruimte te geven aan input voor het coalitieakkoord en door het akkoord niet te dicht te timmeren en zo op sommige thema's de komende jaren ruimte te laten voor wisselende meerderheden.

VVD

Vooraf

De VVD geeft aan geen haast te hebben met de formatie. Men hecht aan zorgvuldigheid en degelijkheid, en dat mag ten koste van de snelheid gaan.

Relatie

De VVD constateert dat er afgelopen statenperiode tussen fracties schade en wantrouwen is ontstaan. Om samen te kunnen werken moet wel eerst de lucht geklaard worden. Men vindt dat het aanzien van het openbaar bestuur geschaad is door de stroeve verhoudingen tussen college(partijen) en de oppositie. De VVD wil zich inzetten om dat te herstellen en hoopt dat ook andere partijen daartoe bereid zijn. Met name het herstel van vertrouwen tussen fracties en de ambtelijke organisatie is daarbij punt van zorg en aandacht.

In Utrecht bestaat de traditie om elkaar te vinden als het nodig is, en om naar elkaar te luisteren. De VVD wil graag op neutrale grond beginnen, in een soort voorfase, met een gesprek over herstel van vertrouwen, waarbij men iedereen een nieuwe kans wil geven. Ook om daarmee recht te doen aan de achterban van de andere partijen. De verkiezingen bieden een kans op een harde reset in de verhoudingen. De VVD heeft geen kant en klare oplossing voor zo'n harde reset. Het "nu leren" initiatief kan van nut zijn. Je kunt ook afspraken maken met elkaar over hoe je dit wilt gaan doen in de komende jaren.

Ook voor de coalitiepartijen is het goed om nieuwe afspraken te maken over de omgangsvormen, houding en gedrag en de verwachtingen over en weer v.w.b. werkwijze (bijvoorbeeld bij het sluiten van compromissen).

Vertrouwen kan worden gewonnen door op nieuwe dossiers op een nieuwe manier met elkaar samen te werken.

Inhoud

De belangrijkste opgaven zijn helder: hoe gaan we met elkaar om? Waar gaan we wonen? Hoe komen we daar? En waar gaan we werken? Keuzes in RO zijn structurerend. Daarbij wil de VVD verder kijken dan 12 jaar. Dat vergt ingrijpen van de provincie, ook op plekken waar we dat liever niet zouden doen. Er moet verder gekeken worden dan de politieke verhoudingen van dit moment. De VVD wil de opgaven breed formuleren, en smaller invullen. Dit vraagt een vorm van vergezicht en compromis bereidheid die gelet op de uitslag ook zorgen baart, of dat wel lukt in een coalitie. We moeten nu vooral zoeken naar wat ons bindt.

Collegevorming

Hier wil de VVD zich nog niet uitgebreid over uitspreken, aangezien er eerst gewerkt moet worden aan herstel van vertrouwen. Het bestuur moet recht doen aan de uitslagen en de verschuivingen daar in. Dus GroenLinks en Forum voor Democratie zijn aan zet. De ommelanden moeten goed gerepresenteerd worden (daar is de VVD de grootste). Een nieuwe coalitie moet stabiel zijn, met een redelijke meerderheid, en geen haakse bochten maken. De VVD gelooft niet in radicale veranderingen, zoals GroenLinks en Forum voor Democratie willen. De VVD is bij uitstek de partij die

deze partijen bij elkaar kan krijgen. Beide uitersten zijn vertegenwoordigd in de VVD. De VVD sluit - met inachtneming van herstel van vertrouwen- geen partijen uit voor samenwerking. Van Ojik vraagt expliciet naar de PvdA. De VVD kan goed met deze partij uit de voeten; bij hen is er steeds oog voor het provinciale belang.

Hoe verder

Men oppert de mogelijkheid om een akkoord met verschillende deelopgaven te maken en het draagvlak daarvoor te onderzoeken, alsook niet coalitievormende fracties de gelegenheid te geven hiervoor bouwstenen aan te dragen en onderdelen van het voorgenomen beleid te steunen. Dat helpt misschien bij het opbouwen van het vertrouwen en doet recht aan de breedte van de vertegenwoordiging in de staten. De VVD wil vooral níet meteen weer een oppositie creëren.

Forum voor Democratie

FVD meldt dat de thema's klimaat, immigratie en koopkracht voor hen leidend zijn. Deze moeten worden doorvertaald naar de provincie. FVD zal scherp zijn op de inhoud en zacht op de relatie. In Utrecht zullen ze letten op een esthetisch mooie provincie, besluiten moeten bijdragen aan de welvaart van de bewoners en besluitvorming moet bijdragen aan het comfort van mensen. Zo wil FVD dat zoveel mogelijk getracht wordt om het lokale verkeer voor de korte afstand weg te houden van de nationale verkeersstromen: er mag dan meer geld naar OV of snelfietspaden. Het secundaire mobiliteitsnetwerk moet goed benut worden. Windmolens en zonneparken zijn esthetisch niet mooi en worden vooral geplaatst om het mondiale klimaat te beïnvloeden: dus die wil FVD niet.

FVD vraagt aandacht voor balans: de aanhang van GroenLinks en D66 zit vooral in de grote steden en heeft geen last van de uitvoering van het klimaatakkoord. De uitvoering van het klimaatakkoord ligt immers vooral buiten de stad.

Collegevorming

De huidige coalitie zou door kunnen gaan, maar FVD proeft weinig enthousiasme bij betrokken partijen. De VVD heeft een sleutelrol voor zowel een linkse als een rechtse meerderheid. FVD ziet beide niet met groot enthousiasme van de grond komen. Vooralsnog ziet FVD geen rol voor zichzelf in een klassieke meerderheidscoalitie, gelet op de huidige uitslag en verkiezingsprogramma's. Deelname zal afhangen van de inhoud.

Inhoud

Natuur, milieu en klimaat zijn voor FVD drie heel verschillende dingen. Natuur hoort dan bij esthetisch mooie leefomgeving, en ook v.w.b. milieu heeft men een stevig standpunt. Klimaat vindt FVD een mondiaal thema, waar de provincie geen rol heeft. Immigratie is ook een belangrijk onderwerp, en kan aan de orde komen bij de woningbouw opgave. De provincie gaat slechts zeer beperkt over het belastingregime, maar wel over andere zaken die mensen kunnen gaan voelen in de portemonnee. Daar komt het thema koopkracht om de hoek kijken.

FVD vindt het belangrijk dat de provinciale organisatie goed kan functioneren. FVD zal daar constructief in zitten.

Hoe verder

Men suggereert een akkoord op hoofdlijnen of een minderheidscoalitie. Provinciale kerntaken en mogelijkheden begrenzen het domein van de provinciale politiek. Geen vuistdik provinciaal akkoord: we moeten flexibel blijven om in te springen op nieuwe ontwikkelingen. Dat is ook democratischer en helpt om de oppositie tegemoet te komen. Iedereen kan dan op zijn eigen speerpunten proberen successen te behalen.

CDA

Relatie

Het CDA heeft de laatste 1,5 jaar als leerzaam en onprettig ervaren. Door diverse probleem dossiers is het onderling vertrouwen geschaad. Er is van alles geprobeerd om het vertrouwen terug te winnen, maar dat is niet gelukt. De eigen gedeputeerde erfde het probleem dossier Dolderseweg. Wat daar uit kwam was niet fraai, maar geen majeur onderwerp om de coalitie zo kort voor het einde van de termijn naar huis te sturen. Het probleem zat vooral in de aansturing van de organisatie. Het CDA heeft kritische noten gekraakt, en kan begrip voor de mening van de oppositie opbrengen. Het stoorde wel, dat de oppositie alles negatief uitlegde en op de persoon speelde. Toon en bewoordingen waren ernstig. Dat heeft veel schade aangericht, ook bij het ambtelijk apparaat.

Wat het CDA betreft is er nu een punt achter gezet; men heeft er vertrouwen in dat het nu klaar is. Wel moeten we investeren in de onderlinge verhoudingen, en ook in de verhouding tussen ambtelijke organisatie en het bestuur.

Inhoud

Niet specifiek besproken.

Collegevorming

Het FVD moet een serieuze kans krijgen. Het CDA vindt het geen goed signaal als de huidige coalitie ongewijzigd doorgaat; men kan wel door met een extra partij en een extra gedeputeerde. Het CDA vindt het belangrijk, dat er een afspiegelingscollege komt van partijen en stad/platteland. Voor GL is de energietransitie een grote opgave. Zij hebben hun achterban in de stad, en de uitwerking van de opgave komt in het buitengebied. Dat is nou juist waar VVD en CDA groot zijn. Dus voor draagvlak voor te nemen maatregelen moet je die achterban ook meenemen.

Gevraagd naar het mogelijk loslaten van de combi VVD/CDA beaamt het CDA dat de band soms erg innig was. Er zijn echter ook periodes geweest met grote en scherpe verschillen. Wel is het CDA van mening dat de portefeuille financiën na zoveel jaren VVD eens naar een andere partij moet. Het CDA wil in de formatie het financieel beleid agenderen. Het CDA ziet veel overeenkomsten met de VVD, maar op onderdelen ook veel verschillen. Bovendien, als de VVD buiten de coalitie zou blijven, dan is er een sterke conservatieve oppositie. Het is de vraag of dat wenselijk is. Daar komt bij, dat de VVD altijd een constructieve rol heeft gespeeld. Het wordt met 5 partijen, met de VVD erbij, sowieso linkser. Het CDA wil ook stappen in die richting zetten.

Het CDA ziet een minderheidscoalitie niet zitten. De meerderheid is belangrijk voor de stabiliteit, waarbij afspraken kunnen worden gemaakt waar je elkaar de vrijheid wil geven.

Verdere proces

Het CDA doet de suggestie om met tafels gaan werken, waarbij de oppositiepartijen mee gaan praten en deelakkoorden sluiten.

D66

Relatie

De collegeperiode kenmerkte zich aanvankelijk door veel ruimte om ook over coalitiegrenzen heen met elkaar samen te werken. Een kleine twee jaar geleden verscherpte de onvrede over de wijze waarop en de mate waarin de staten geïnformeerd werden door het college. Dit mondde uit in diverse onderzoeken. D66 bleef het college hierin positief-kritisch volgen, vanuit het vertrouwen dat het college en de organisatie oprecht aan verandering en verbetering werkten. Andere fracties hadden het gevoel dat er zaken werden achtergehouden; dit leidde tot een hausse aan vragen en diep in de materie duiken.

Er ontstond ambtelijke en bestuurlijke verkramping. In plaats van afstand houden om het overzicht te bewaren, werd er steeds dieper ingezoomd op de problemen. Het college moest de regie overlaten aan PS door de diverse onderzoeken. De uitkomsten van de onderzoeken maakten duidelijk, dat de nodige fouten waren gemaakt. Sommige partijen in de oppositie veronderstelden dat de *intenties* van medewerkers fout waren. En dat werd het politieke debat ingetrokken.

Er ontstond verharding en spelverruwing. De coalitie heeft de aanvallen op ambtenaren niet kunnen keren. De nieuwe gedeputeerde is het gelukt veel verbinding te leggen met PS.

D66 acht het nodig om hier eerst bruggen te slaan, zodat weer op basis van vertrouwen gewerkt kan worden.

Inhoud

Genoemd zijn aandacht voor alle dossiers die raken aan klimaat (w.o. energietransitie, isoleren woningen, mobiliteit, landbouw, natuur etc) , de stevige behoefte aan nieuwe woningen in relatie tot bereikbaarheid, blijvende impuls aan de regionale economie met oog op verduurzaming en werkgelegenheid, en bereikbaarheid en leefbaarheid van het buitengebied.

Collegevorming

D66 wil afspraken maken over hoe we willen samenwerken en verbinden. Het is belangrijk elkaar en elkaars intenties te kennen. Naast inhoud is het belangrijk om te blijven reflecteren op de onderlinge verhoudingen en rollen.

De twee grote winnaars van deze verkiezingen FVD en GL zouden eerst een gesprek moeten hebben om te bezien of en -zo ja- waar zij elkaar kunnen vinden.

D66 wil een stevig groen progressief geluid. Doorgaan met huidige coalitie kan getalsmatig, maar gelet op stevig groen en progressief is het niet ondenkbaar dat GroenLinks kiest voor een of twee

partijen eruit. D66 wil de ruimte houden voor een sociaal *liberale* opvatting, en niet alleen de verbindingsrol spelen. D66 kan met veel partijen samenwerken en legt daar waar nodig de verbindingen. Veel combinaties zijn daarom denkbaar, mits dit uiteindelijk een voldoende stevig groen en progressief sociaal liberaal geluid laat horen op bovengenoemde onderwerpen.

Vier gedeputeerden is te weinig. Ook de omvang van de portefeuilles is een kwestie waar naar gekeken moet worden.

Verdere proces

Er moet een klik zijn tussen mensen, dus daar moet op geïnvesteerd worden. Met een enkele partij moet er op persoonlijk niveau nog wel een goed gesprek plaatsvinden.

PvdA

Relatie

De PvdA is niet heel tevreden over prestaties van het college, er is onvoldoende tot stand gekomen. De afgelopen periode met de perikelen over de Uithoflijn, de nog steeds niet vastgestelde jaarrekening 2017 en de grondverkoop Dolderseweg heeft te veel tijd en energie gekost. Er was sprake van geklungel, en dat was schadelijk voor het aanzien van de provincie. De staten werden slecht en soms zelfs niet geïnformeerd. De PvdA ergerde zich aan de soms laconieke houding bij GS en coalitie. De urgentie van de problematiek werd ontkend. Dat is nu wel wat beter.

De oppositie ging samen optrekken, in ongebruikelijke combinaties. De persoonlijke verhoudingen zijn altijd goed gebleven. Op de inhoud is de PvdA er hard in gegaan, maar niet op de persoon. Zij voelde als grootste oppositiepartij en bestuurderspartij daar een verantwoordelijkheid in. Soms werd een opening gevoeld bij D66 en GL; betrokken bestuurders van die partijen zaten er wat losser in, want de klappen kwamen bij de andere partijen. Achter de schermen erkenden zij meer dan voor de schermen.

Het is een goed moment om een nieuwe start te maken, al blijft het spannend wat er uit de jaarrekeningcontrole komt. Mogelijk moeten daar bestuurlijke consequenties uit getrokken worden, en het voelt niet goed om dat op het bordje van het nieuwe college te schuiven.

Inhoud

- Belangrijke onderwerpen zijn de aantrekkelijkheid van de provincie op het vlak van wonen, werken, recreëren waardoor de druk op de ruimte groot is. De ruimtevraag vanuit de klimaatadaptatie en energietransitie komt daarbij
- Hoe blijft het aantrekkelijk in Utrecht, ook voor mensen die niet de vruchten van groei plukken. Moet er altijd ruimte voor groei zijn? Kunnen we als provincie niet meer sturen?

Collegevorming

Er moet een groen, sociaal en toekomstgericht akkoord komen. Er zijn grote vraagstukken in deze provincie. De PvdA wil met partijen om tafel die de ambitie en daadkracht hebben om zaken aan te pakken, en samen een goed bestuur willen vormen. Die uitstraling moet het hebben. GroenLinks en CU staan het dichtst bij de PvdA. De CU neemt ook nieuw bloed en nieuw elan mee. Als vierde partij

ligt D66 voor de hand. Dan heb je een progressief motorblok. En dan CDA of VVD erbij. De PvdA heeft een lichte voorkeur voor de VVD. Het huidige CDA is conservatief en staat vaker niet open voor veranderingen. De VVD wordt ervaren als een meer voorspelbare partner, en een coalitie met de VVD leidt tot een ruimer zetelaantal. De PvdA geeft er niet voorkeur aan om als vijfde partner aan te schuiven bij de huidige coalitie.

De PvdA ziet een minderheidscoalitie dat per onderwerp meerderheden zoekt op dit moment niet zitten. De volwassenheid in de staten ontbreekt om dat nu te doen. En een meerderheidscoalitie lijkt ook gewoon mogelijk te zijn.

Wel is gesproken over aard van het akkoord: dat zou niet dichtgetimmerd moeten zijn. Liever een akkoord meer op hoofdlijnen, waar ook ruimte in zit voor niet collegepartijen om zaken mede te agenderen en invulling te geven.

Hoe verder

De PvdA vindt dat de afgelopen maanden, en bij de debatten en ook nu nog steeds er veel input en wensen uit de samenleving zijn ontvangen en nog steeds binnenkomen. De beoogde coalitiepartijen zouden nu eerst zelf de koers moeten aangeven wat de onderwerpen zijn die ze de komende jaren willen gaan oppakken. Vervolgens kan gekeken worden hoe deze resultaten voor te leggen aan de bijvoorbeeld het maatschappelijk middenveld en de gemeenten en ze input kunnen geven in de aanscherping en de realisatie van de geformuleerde ambities.

ChristenUnie

Relatie

Het afgelopen jaar heeft diepe sporen getrokken. CU is van mening dat het huidige college al begon met constructiefouten. Bijvoorbeeld door achter gesloten deuren een akkoord te sluiten dat “In verbinding” heet. Dat is niet of onvoldoende in de praktijk gebracht. Ook bij de portefeuilleverdeling (mobiliteit, financiën en bedrijfsvoering in één portefeuille) werden constructiefouten gemaakt. Checks en balances begonnen daardoor al scheef. Er ontstonden twijfels aan de governance en integriteit, rapporten van de Randstedelijke Rekenkamer gaven hier nadere inkleuring aan. Er moet een reset komen om een nieuw begin te maken.

De diverse problematische dossiers hebben helder aan het licht gebracht, dat er een patroon was van stelselmatig gebrekkige informatieverstrekking vanuit GS naar PS. Dat heeft het wantrouwen gevoed. Ook bleek veel traagheid in oplossend vermogen. Het ontbrak aan transparantie en proactief informeren. De oppositie was eensgezind in de onvrede daarover. CU werd benaderd door ambtenaren en de provinciesecretaris zelf sprak over een verweesde organisatie, waardoor ook de organisatie in het tumult betrokken is geraakt. Coalitie hield het front lang gesloten, al was wel beweging zichtbaar bij D66 en GroenLinks. CU en PvdA zijn op een zeker moment weer de verbinding gaan zoeken met het initiatief “Nu Leren”.

CU vindt, dat er een cultuurverandering moet komen, zodat PS goed hun rollen kunnen vervullen. Er is waardering voor de eerste stappen die gedeputeerde Straat na zijn aantreden heeft gezet en ook

de aanpak van de nieuwe CvdK lijkt bij te dragen aan meer transparantie. Het (door)ontwikkelen van een goede organisatie die financieel en juridisch weer in controle is, zou in ieder geval een statenbreed speerpunt moeten zijn. Dit overstijgt een mogelijk coalitieakkoord, evenals de goedkeuring van de Jaarrekening 2017.

Inhoud

Zie verkiezingsprogramma en duidingsdebat (uit aantekeningen griffier: verschuiving in mobiliteit van auto naar OV en fiets, rode contour mag wat lossen, sterkere verbindingen tussen stad en platteland en tussen boeren en burgers, meer biodiversiteit, betere handhaving, meer ruimte voor inwonersinitiatieven, meer inzet op behoud cultureel erfgoed, in de band met China meer aandacht voor mensenrechten).

Collegevorming

CU is beschikbaar voor een nieuw college. Meedoen met huidige coalitie ligt niet voor de hand, mede vanwege de bestuurscultuur van de VVD in combinatie met het CDA. Tevens speelt het feit, dat de CU kort geleden een motie van wantrouwen steunde tegen de CDA gedeputeerde. De afgelopen jaren was er in de staten inhoudelijk een goede samenwerking met de PvdA en GroenLinks en ook met D66. Men voelt voor een wat linksere en progressieve meerderheid, groener, duurzamer. PvdA, D66, GroenLinks, ChristenUnie (21). SP en PvdD erbij, CDA of VVD, Forum. CU sluit niemand uit. Er moet wel een trendbreuk qua bestuurscultuur komen. Samenwerking met VVD is mogelijk, zeker met nieuwe fractievoorzitter.

CU zou een minderheidscoalitie wellicht een waardevol experiment vinden. Motorblok met een statenbrede strategische agenda, waar van geval tot geval meerderheden gezocht worden. Dat vraagt wel dat de verhoudingen binnen de staten op orde zijn. En het kan er toe leiden, dat nou juist op de duurzamere thema's zoals de energietransitie het moeilijk is om een meerderheid te vinden. Ook andere grote opgaven vragen om daadkracht.

Verdere proces

De CU is voor een statenbrede agenda. Men wil het proces zoveel mogelijk open inzetten, voordat de stap gezet wordt naar een coalitie. Dus een gezamenlijke lijst van zaken die moeten aangepakt worden. En daarbij een tweedaagse op de hei over de onderlinge verhoudingen en goed bestuur. Ook hecht men aan herstel van vertrouwen met gemeenten. Dat vraagt een opener samenwerking, te beginnen in de informatiefase én zeker ook daarna.

PVV

Relatie

De PVV is van mening dat er een probleem is in de organisatie, en dat zit diep. Er is sprake van desorganisatie en onkunde op het terrein van verantwoording. Ook is er sprake van gebrekkig integriteitsbeleid. Dat is uit de diverse onderzoeken gebleken. Nog kwalijker is dat de organisatie onderzoeken heeft tegengewerkt, ook die van Randstedelijke Rekenkamer. College en coalitie willen daar nog steeds nauwelijks iets van weten, althans in het openbaar.

Inhoud

V.w.b. de energietransitie heeft de PVV nu een bondgenoot gevonden in FVD.

Ander belangrijk thema is huisvesting. De PVV vindt de rode contouren te strak, waardoor sommige gemeenten hun eigen inwoners niet kunnen huisvesten. De PVV heeft er vertrouwen in dat gemeenten prima zelf kunnen bepalen waar en wat voor woningbouw nodig is, en dat ook verantwoord zullen doen. Hoogbouw in de stad is prima, maar er moet ook ruimte zijn voor huizen met een tuintje in kleine dorpen. De PVV heeft, gelet op de lange tijd die het kost om iets te realiseren, wel twijfels bij de realiseerbaarheid van de ambities.

Collegevorming

De PVV ziet voor zichzelf geen rol, omdat er onvoldoende geestverwantschap is met de rechtse partijen (die naar de mening van de PVV niet rechts zijn). Men vindt het van groot belang, dat met een schone lei begonnen wordt, zowel bestuurlijk als ambtelijk. Er zit ook een oude kliek aan ambtenaren met eigen agenda's, die de huidige cultuur in stand houdt. Het college moet de boel op orde brengen, van welke kleur ze ook zijn. Anders komen ze niet toe aan de politieke doelen.

Als het gaat om de politieke constellatie: op provinciaal niveau willen ze ongeveer allemaal hetzelfde, dus de samenstelling van het college is bijna lood om oud ijzer. Alleen GL profileert zich nu wat anders op het punt van bouwen. Numeriek kan het huidige college doorgaan, met een andere partij eraan toegevoegd. Alleen als de wanhoop nabij is omdat een collegevorming niet lukt, wil de PVV wel daarover praten.

Het stoort de PVV, dat de VVD-lijsttrekker FVD wegzet als onderbuikgevoel.

Verdere proces

De PVV is sceptisch over experimenten als minderheidscoalitie of akkoord op hoofdlijnen en deelakkoorden met variaties in partijen. De ervaring leert dat uiteindelijk de machtspolitiek het toch weer overneemt.

Partij voor de Dieren

Relatie

De PvdD is van mening dat de oppositie (incl. henzelf) terecht een stevige toon heeft aangeslagen over de probleemdossiers van het afgelopen jaar. Over de bewoordingen kun je van mening verschillen. De PvdD vindt het wel bijzonder dat men nu, na de verkiezingen, meteen weer verbindende woorden uitspreekt naar elkaar. De PvdD vindt, dat het allemaal niet te zwaar moet worden. De collegialiteit is nooit verdwenen en is er, dwars door alle partijen heen. Gewoon aan het werk gaan en niet overdrijven, dat is wat de PvdD nastreeft. Zij zien daarin ook een rol voor de CvdK.

Inhoud

De PvdD heeft een aantal belangrijke inhoudelijke punten:

- Geen uitbreiding megastallen
- Hobbyjacht tegengaan

- Voortvarend klimaatbeleid met afrekenbare tussendoelen
- Meer fietspaden
- De westelijke ontsluiting van Amersfoort is niet nodig
- Niet bouwen in het groen
- Realiseren van de groene contour door het beschikbaar stellen van stimuleringsgelden.

Collegevorming

Op onderdelen is er zeker bij GroenLinks steun voor opvattingen van PvdD, maar dat is in de afgelopen collegeperiode niet erg uit de verf gekomen. Er was in het college op dat punt ook een grote tegenstelling tussen GL en VVD.

De PvdD heeft een voorkeur voor een groen-progressieve coalitie, bestaande uit GL, CU, D66, PvdA, SP en PvdD.

Verdere proces

De PvdD wil geen dichtgetimmerd coalitieakkoord, en geen partijen aan de zijlijn. Zij staan open voor een minderheidscoalitie zijn. De PvdD vindt het veel democratischer en vernieuwend om een coalitieakkoord op hoofdlijnen te hebben, waarbij op onderwerpen naar meerderheden gezocht wordt.

SP

Relatie

De SP beaamt dat er harde woorden zijn gevallen in het afgelopen jaar. Deze waren gericht op het college en de ambtelijke top, maar veel ambtenaren hebben het zich aangetrokken. Dat was niet de bedoeling. Men hecht aan het herstel van de onderlinge verhoudingen. Voorkomen moet worden dat deze situatie zich in de toekomst herhaalt.

De SP heeft zich met name gestoord aan de manier waarop het college is omgegaan met zoiets als geheimhouding (bij de UHL ook i.r.t. de gemeente Utrecht). De SP voelde zich niet gehoord door het college en de coalitiepartijen in de staten.

Het volgende college moet wat de SP betreft een flinke inhaalslag maken waar het gaat om de informatievoorziening richting de Staten: openheid, transparantie en verantwoording zijn sleutelwoorden.

Inhoud

Voor de SP zijn de belangrijkste punten:

- OV. Er moet een schaa sprong gemaakt worden. Ook moeten er voorbereidingen getroffen worden voor het oprichten van een (eigen) publiek vervoersbedrijf, zoals in de andere drie grote steden. De SP wil stoppen met de aanbesteding van het OV.
- Woningbouw. De SP wil vasthouden aan de rode contour, en een inpassingsplan maken voor sociale woningbouw, goedkopere en kleinere huizen. Dus niet overlaten aan de markt, die de ruimte benut voor dure en ruimtevretende huizen.

- Energietransitie: deze nieuwe huizen moeten meteen zo zuinig mogelijk, en niet aangesloten worden op gas. Daarnaast wil de SP een manier vinden om de minst energiezuinige woningen te isoleren, bijv. via collectieve maatregelen.

Collegevorming

De SP vindt, dat GroenLinks in zee moet gaan met de partijen die het dichtst bij hen liggen. Dat zijn niet de VVD en FvD. Maar wel het CDA, de ChristenUnie, PvdA, D66 en GroenLinks. Dat zijn 26 zetels, en dan nog gedoogsteun van andere partijen. SP ziet voor zichzelf geen rol in het college, omdat ze gehalveerd zijn. SP wil herkenbaar zijn voor de kiezers, dus zal niet bij voorbaat meegaan in een statenbreed verhaal. Maar men voorziet dat de partij veel voorstellen uit een links college zal kunnen steunen. De SP beschouwt de VVD als de belichaming van de huidige cultuur, en ziet deze partij graag buiten het college.

SGP

Relatie

De problemen zijn nog niet afgerond, en de SGP zou graag met een schone lei beginnen. Dat is nu lastig. Het is onbekend wat er uit het onderzoek naar de jaarrekening 2017 komt. De SGP is bezorgd, dat de discussie over de rechtmatigheid nog niet is afgerond; mogelijk zitten er nog mensen op een plek die daar niet (meer) zouden moeten zitten. Het gevoel is telkens geweest, dat de coalitie niet mee gaat met voorstellen die problemen willen oplossen of nieuwe problemen willen voorkomen, omdat deze van de oppositie zijn. De SGP heeft zich telkens verdiept in de inhoud, maar daar werd door sommigen nauwelijks naar geluisterd. Men is diep in de materie gedoken, hoewel de uitvoering natuurlijk thuis hoort bij het college. Men wil dit graag anders, maar het vertrouwen is er niet meer. De SGP vindt het van groot belang, dat men elkaar serieus neemt en dat er reële debatten plaatsvinden, waar ruimte is om de kwaliteit van elkaars argumenten te wegen.

Inhoud

Belangrijkste punten:

- Woningbouw bij kleine kernen (versoepeling rode contouren).
- Ruimte voor de boeren (ook de intensieve veehouderij).
- Draagvlak voor energietransitie (het mag niet zo zijn dat de stad profiteert, terwijl het platteland moet leveren).

Circulaire economie, energietransitie: daar moet voortgang geboekt worden. Als we samen weten waar we naar toe willen en dat geeft energie, dan kan dat ook verder helpen in moeilijke dossiers als de Jaarrekening. De SGP vraagt ook om aandacht voor de eigenheid van zowel stad als platteland. Men wil graag op zoek naar vernieuwende oplossingen die voor beide kanten goed zijn.

Collegevorming

Het zou onverstandig zijn om gewoon maar door te gaan met het huidige college. Inwoners hebben laten zien dat ze een ander geluid willen: FVD enerzijds en GroenLinks anderzijds. De uitslag duidt ook op een contrast tussen stad en platteland. FVD en GL kunnen in één college. Zo laten zij zien dat recht wordt gedaan aan de verkiezingsuitslag. D66 heeft zo fors verloren, dat ze niet door moeten

gaan. Dat geldt ook, maar in mindere mate voor het CDA. ChristenUnie en VVD zouden op basis van de uitslag ook aan een college kunnen deelnemen.

Hoe verder

De SGP wil naar een statenprogramma, als een soort rompovereenkomst. Een minderheidscollege zou ook kunnen. Staten en college zijn dan samen verantwoordelijk voor de uitvoering en er is ruimte voor het inhoudelijke debat in de Staten.

De SGP heeft een sterke voorkeur voor een gebiedsgerichte portefeuillevdeling (4 gebieden en 1 overkoepelende portefeuille).

De SGP pleit ervoor, dat het concept coalitie akkoord voorgelegd wordt aan de gemeenteraden (daarbij verwijzend naar de inhoud van het VNG manifest).

50PLUS

Relatie

50PLUS hecht aan het herstel van het onderling vertrouwen. Het laatste deel van de afgelopen periode vond men onaangenaam, met een scherpe scheiding tussen oppositie en coalitie. 50PLUS heeft zich verbaasd over de opstelling van sommige fractievoorzitters uit de oppositie.

Om een nieuwe start te maken is het nodig dat er beter en meer met elkaar gecommuniceerd wordt. Verder zou 50PLUS graag een afspiegelingscollege zien, i.p.v. oppositie/coalitie.

Inhoud

De belangrijkste punten:

- voelt zich inhoudelijk thuis bij bijv. de combi GroenLinks en VVD, eigenlijk zowel bij links als bij rechts.
- Terughoudend met aantasten rode contouren maar er moet wel meer mogelijk worden, gelet op de woningbouwopgave.
- Sociaal beleid en OV is belangrijk.
- Speerpunten staan in het verkiezingsprogramma.

Collegevorming

Huidige coalitie kan grotendeels blijven, met voor de balans een partij uit de huidige oppositie. Met de huidige gedeputeerden heeft 50PLUS niet direct een probleem. Wel moet D66 minder star zijn met het toestaan van bouwen buiten de rode contour. De PvdA zou erbij kunnen, voor het sociale aspect en de woningbouw. Voor de juiste balans kan er één christelijke partij in de coalitie. Als er bredere steun nodig is, dan wil 50PLUS wel onderdeel zijn van/steun geven aan de coalitie zonder een gedeputeerde te leveren. Ook als ondersteuning van de gedachte dat men liever geen oppositie/coalitie, maar meer een afspiegelingscollege ziet.

50PLUS ziet FVD nog niet in een college. Zij lijken nog onervaren, laat ze eerst maar een periode mee besturen vanaf de zijkant en zich de dossiers eigen maken.

Verdere proces

50PLUS ziet graag een gezamenlijk akkoord, i.p.v. alleen de coalitie. Men verwijst naar de wijze waarop dit in Stichtse Vecht is gedaan, waarbij er een akkoord lag (werkprogramma), en alle partijen daar nog inbreng bij hadden. Dit leidde ertoe dat alle partijen in de raad vóór het akkoord stemden.

Verder vindt 50PLUS het belangrijk om veel om de tafel te zitten met gemeenten. Men doet de suggestie om bij dossiers in plaatsen ver van het provinciehuis de commissie vergadering op locatie te gaan houden.

DENK

Relatie

DENK heeft van een afstand mee gekregen wat er de laatste tijd gebeurd is. Zij vinden het belangrijk om te werken aan het vertrouwen naar de inwoners en gemeenten. Een schone lei betekent, dat het oude college niet door kan. Dat is niet uit te leggen. Het vertrouwen komt dan niet terug.

Inwoners moeten beter weten wat er op het provinciehuis gebeurt. DENK hecht er aan hen meer te gaan betrekken bij provinciale aangelegenheden. Advies is om ook de onderhandelingen meer in de openbaarheid en op locatie te voeren.

Inhoud

Belangrijke inhoudelijke punten voor DENK zijn:

- Financiën op orde brengen.
- Energietransitie: meer ambitie tonen, ook financieel vertaald.
- Introduceren van raadgevende referenda.
- Geen dwingende maatregelen tbv milieu/energie: stimuleren heeft de voorkeur.
- Sociale agenda opstellen, in navolging van Limburg.
- Jaar van de gastarbeider organiseren.

Collegevorming

DENK is bereid mee te denken, maar stelt zich bescheiden op. FVD en GL zijn aan zet. Een nieuw college zou uit GL, VVD, PvdA en D66 kunnen bestaan. CDA er uit, meer uit getalsmatige overwegingen. Of VVD er uit, en dan CDA er in met PvdD en DENK. Evt. CU zou ook nog kunnen. Een 25/24 verhouding zou prima zijn, omdat er dan meer afhankelijkheid ontstaat en men meer de verbinding moet zoeken.

Denk wil niet samenwerken met PVV of FVD in een coalitie. Verder willen ze overal aan meedoen. DENK vindt een minderheidscoalitie het overwegen waard, met een statenakkoord op een aantal hoofdlijnen. In de uitwerking kunnen meerderheden binnen PS gezocht worden. Zij vinden dit een goed middel om de oppositie erbij te betrekken, en de verhoudingen te depolariseren.

DENK wil een aparte gedeputeerde voor de sociale agenda.

Verder proces

DENK hecht aan een regelmatige communicatie over het (in)formatieproces, vooral ook tussentijds. Daarnaast vragen zij aandacht voor representativiteit en inclusiviteit bij de coalitievorming.

Verslaglegging: Karin Peters, statengriffier